

برنجی سنہ - نسخہ ۱۴

چهارشنبه

صحیفہ ۵۳

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

مجموعہ کتب

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومرولو دکاندر .
کوندربلہ جک اوراق معلم نامنہ اورایہ کوندربلیدر .
پوستہ اجرقتی ویرلماش مکاتب قبول اولماز .

استانبول ایچون آہونہ یازماز . خارج ایچون برسندہ لک
آہونہ بدلی — پوستہ اجرقتیہ برابر — یاریم عثمانلی
لیراسیدر .

فی ۷ جمادی الاولی سنہ ۱۳۰۵ (معارف نظارتک رخصتیہ ہفتہ بردفعہ نشر اولنور) فی ۳۰ کانون اول سنہ ۱۳۰۵

§

«خواجه افندی» مکر که بویه جواب ویریه. «دیوب
عودت ایش اولدینی مرویدر.»
«جودت باشا — تاریخدن»

بعضاً فعل التزامی مقامنه فعل التزامی حکمنده اولان برامر
غائب ویا نهی غائب صیغهسی قائم اوله بیلیر:
«فقط بومرتبه چاراشیق لقردیله هر برطبیعت کوره متنافر
ومنفور اولیق لازم کله چکنندن یالکر ادبیاتده دکل هیچ بر یرده
طبیعی اوله رق ایراد اولنه من. مکرکه صورت مخصوصده آراؤوب
بولنیش اولسون!»
«اکرم بک — تعلیم ادبیاتدن»

ادات استئنا اولان «مکر» نژده هان دائماً «که» ایله استعمال
اولنورسده نظمده «که» سز دخی ایراد اولنه بیلیر:
«آلدیلر عقل بررولر یریشان آیدیلر»
«بر یره گلز مکر جمعیت خویان اوله»
«یانی»

§

«دکل لطفی خداوند کریمک قابل انکار»
«مکر انکار ایدن مجنون اوله یاطفل یااعی»
«نابی»

نظمده تأخیری جاؤردر.

۲ — استغراب ومفاجه اداتی اولور. بو صورتده داخل
اولدینی جمله بر روایت صیغهسیله نهایت بولور:
«بن آتی عالم صانیردم. مکر جاهل ایش!»
§
«مکر ظالم قاجوب تا ملک سعد آباده دک کیش!»
«ندیم»

بو «مکر» ک دخی نظمده تأخیری جاؤردر:

«قدرله مکر بنجه شتمک ایش!»

«عزت ملا»

§

«چوکور شاعری ظن ایدرمش مکر!»

«کذا»

§

«جامه سبزم کفتمش مکر!»

«آتشباردن»

فقط «که» ویا «کیم» ایله ایرادی ممنوعدر. عزت ملانک:
«مکر کیم او بر جوهره کان ایش!»

§

«فلک مهره ویرمش مکر کیم قسم!»
مصراعارندهکی «کیم» لر زانددر.

۳ — ظن وتخمین اداتی اولور. بو صورتده «غالبا — بس
بللی» تعبیرلرینک یرنی طوته بیلیر:

«مکر دیواندر سودای اروسسیله زاهد کیم»

«طوروب بحرابه قارشی اوز اوزیله گفت وکویار»

«فضولی»

§

«مکر خلق جهان هب آشنای و حدت اولمشدر»
«کال بک»

§

بونک ده تأخیری جاؤردر:

«اولدک مکر بوتازه خیالکله — اگرما»

«کلشنده کل طراز قنزل دم سحر»

§

«دل بنه سرکشتهدر تیر هواییوش — ندیم»

«برکان ابرونک اولمشدر مکر آوارهسی»

بودخی «که — کیم» ایله ایراد اولنه ماز:

«مکر کیم بنجه سینه بر مپاره یاصلانمش»

مصراع مشهورندهکی «کیم» زانددر.

بو او پنجی وجه نظمده مخصوص کییدر. شیخ غالبک:

«قالشی مکر دیشلک سوز»

مصراعکی سوزلرده کورلیدیکی اوزره «مکر» ک مقام استفهامده
ایرادی شیوه ایرانه موافق ایهده بزم شدیدیکی شیوه منزه مخالفدر.
موقع ترجیده استعمالی دخی بویهدر. لسان عوامده جاری اولان
«مکرسه» تعبیری ایسه لسان ادبده هیچ بر وقت قوللانیله ماز.

مکتب سلطانی درس لرندن:

— ۷ —

کله نلک قیاسه مخالفی، موافقیده غرابتی، مأنوسیتی کی امر
اعتباریدر.

وقتیله قیاسه مخالف عد اولنان برکله شمعی موافق، بالعکس
وقتیله موافق عد اولنان برکله شمعی مخالف صاییه سیله —
جکی کی شمعی موافق عد اولنان برکله بر زمان صکره مخالف،
بالعکس شمعی مخالف عد اولنان برکله بر زمان صکره موافق
صاییه بیلیر.

(بولشم فیض نظر سندن سنک قربانکم)

§

(باغ دهرک هم خزان هم بهارین کورمشز)

مصراعرزنده اولدی کبی «بولدم - یاخود - بولشدر - کوردک - یاخود - کورمشدر» مقامنده «بولشم - کورمشز» دیمک قیلندن اولان شیرلک «فصاحت کله» مجشته قطعا تعلق یوقدر. آنلر «فصاحت کلام» مجشته متعلقدر.

فصاحت کله دن بحث اولنورکن نفس کله دن بشقه بر شی دوشونلر. کله یه باقیلر: زمانزده معتبر اولان وضع و استعماله موافق ایسه قبول اولنور. دکل ایسه رد ایدیلر.

«فصاحت کله» نقطه نظرندن باقیلجه «بولشم - کورمشز» کله لری قبوله شایان کوریلور. بونلرک نه مقامده استعمال اولنوب اولنمه جنی بشقه مسئله در.

بوفادودن آکلاشیلرک «اکر» مقامنده «اکرچه» ویا «اکرچه» موقعنده «اکر» ایراد اتمک کبی مسائل دخی «فصاحت کله» مجشته عائد اولان شیرلر دکلدر.

کلامده فصاحت - مترکب اولدی کله لری فصیح اولقله برابر «تتافر کلات» دن، «تتابع اضافات» دن، «کثرت تکرار» دن، «ضعف تألیف» دن، «تعقید» دن سالم بولنسیله تحقیق ایدر.

تتافر کلات - کله لرک - عدم امتزاج سببیه - انشای تلفظده لسانه ثقات و بره جک برحاله بولنمیدر.

بونلرکده مراتب مختلفه سی وارد. محل فصاحت عد اولنه بیله جک مرتبه سی ینه «ذوق» تعیین ایدر.

تتافر کلات اکثریا حرقلرک مجتاس ویا متقارب اولسنندن ایلری کلیر. «ادب بی نظیر - مرددانا - امر ربانی - حس

سالم - آسایش شرق - کفران نعمت - کوی یار - حبیب وفادار - درد تعصب - اساس صحیح - ارتباط تراکیب -

اختصاص سادات - دام بلا» قیلندن اولانلری فصاحتی اخلال اتمز. فقط ترکی اولادر. ممکن اولدی قدر عبارت آره سنده

بولندر مامغه جالشیلدر. «تحقیق قربات - تنزه کاه خلق» کیلیری ایسه محل فصاحت عد اولنسه مجادر.

بو یله کله لرک ایکدن زیاده سی برره کلنجه ثقات بالطبع تراید ایدر. ضیا پاشانک، کال بکک:

(بو کارگاه صنع محب درسخانه در)

§

(عنصرمدن اشکاتیم تماک وغمه)

مصراعرزنده کی تتافر ایکی عینک، درت میمک اجتماعندن نشأت ایشدر.

بزم «کبوتر» منظومه سنک:

مثلا سلیمان چایینک، نجایینک، ذاتینک، فضولینک، نفعینک:

(کرچه یا کلش سوبیلنر چوقدر)

§

(کورچیک رخسارینی آینه ده ارباب دل)

§

(کیمسه اولسون عشقه گرفتار)

§

(دیسهم اول بی وفا تیلن اینانیری ایننازیمی)

§

(ایتدیکجه تیغ خون افشان ایله جولانکری)

مصراعرزنده کی «در» - کورچیک - کیمسه - تیلن - ایتدیکجه» کله لری زمانلرینه کوره قیاسه موافق صاییلر مش. شمعی ایسه مخالف عد اولنور.

- استطراد -

معاصریندن برزات ادراکله مفتخر اولدیغمز شودور ادبیده «در» موقعنده «در» استعمالی موافق فصاحت اولمه جفتی بر غرضه ده بالناسیه در میان اتمش ایدی. مطلقا سکی بیکیه ترجیح اتمک کبی برحاکمه سز لکده بولنه کان بعض ارباب وقوف «!» قنما آنارندن بر جوق شواهد بولهرق «در» ک ایکی «ر» ایله استعمالی صحیح اولدیغنی اثبات اتمک ایستدیلر. اواذت بونلره بیت آتی ایله جواب ویردی:

(برد اول برلیکنه شک یوقدر)

(کرچه یا کلش سوبیلنر چوقدر)

«انهی»

سکره دن تغییره اوغرامش اولان کلات هپ بوقیلندور. شمعی لسان ادبده مثلا «دکل» کله سی کافک کسریله استعمال اولنور. حال بوکه اولاری کافک ضمیمه قوللانیدیغنی از جمله فضولینک:

(برهان حقدور ای کوکل هر نستر نسنبل کل)

(صانع اولان ممکن دکل مصنوعدن اوله جدا)

ییتدن استدلال ایدیلور. فضولینک «دکل» ی زمانه کوره فصیح اتمش. بزم «دکل» مزده زمانزه کوره فصیحدر.

خاقانینک:

(مرغ وش بال آچه ماز حاصلی سوز)

(نیم بسمل کیدر بسمله سوز)

ییتی ده شمعی «سز» صورتنده مستعمل اولان اداتک و قیسه «سوز» شکلنده استعمال اولدیغنی کوستر.

فضولینک، نایینک:

(افکاره دودیده تر جاندر)

مصرانده کی تنافرك منشأ اوج دال ایله برتالك تعاقیدر.
ینه بزم «دردهن تپهن» — «شام غریبان» منظومه لرینك:

(اول رتبه ورر سرور و رقت)

۲

(تا نصف فضا بهك ظلالی)

مصراننده کی تنافر آكا نسبتله اهن عد اولور.

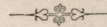
شایان دقتدر كه كال بكك مصرانده «غنی كشمیری» نك:

(به از وضوی عزیزان بود تیم ما)

مصرانندن زیاده حروف متخالفه مجتمع اولش ایكن لسانه
او بوندن اهن کلیور. سبی بونده میملر مختلف حرکات ایله
مقرنك اولدنی حالده آده ایکنجی میك سکونیه اجتماعك سراپا
فتح ایله متحرک اوج مبع حکمنده قالمیسدر.

یری طوطه جق بشقه تعبیر بولنامسندن استعمالی مجبوریت
تحتنده اولان تعبیر، تنافر کلماتی مشغل اولسه بیله مغل فصاحت
عد اولماز.

مثلاً «قرق غروش» تمیزنده فصاحتی اخلال ایده جك
درجده تنافر بولندنی ادعا ایتمك — یری طوطه جق دیگر تعبیر
مناسب بولنه میسه جنی ایچون — واهیدر. «لاله لیلی لیلی» دیتلك
لازم كلنج «آقسرائلی زهر» دینلهمز. [*]

طوقونجی، اون ایکنجی نسخه لرده مندرج مقاله نك مابعدی:

السنه اجنبیه واقف اولانلر اولسانلردن ایتمك لری استفا.
دهنی بزه درست برتر كجه ایله افاده ایده تیلیدر لركه حائر اولدقاری
معلوماتدن حقیقه مستفید اوله بیله لم.

خارجدن آله جعفر شیلرك حكمت، یعنی هر صورتله موجب
منفعت اولسی لازم كله جكنی ضناً كوسترمكده اولان «آثار كوزل
اولسونده شرقیه اولسون، غریبه اولسون، مقبول اهل ادراك
اولور. « قضیه سنك بر حقیقت اولدنی بوریاه قدر ویریلن
تفصیلات ایله اولدقجه ایضاح ایلدی. شعی بونده لطافت آرا مده
نك صرمه سی كلدی:

بونك لطافتی «كوزلك» دینلن شیتك امر اعتباری اولسنه
عائدر. از جمله هر ره كوره بر كوزلك اوله بیله. ضیا باشا
مرحوم مشهور ترجیع بند حكیمانده:

(برلدهده حجاب زنان عیب اولوب ینه)

(بر شهرده بو حالت اولور باعث جمال)

بیته بونكه به اشارت ایتمسدر.

[*] «داود دده» نك برینه «سلیمان دده» كتیبلر و «لاله لی» دیتلك
لازم كلكده «آقسرائلی» دینلن. (حدیقه البیان)

انسان بر حالده دوام ایدر مخلوقلردن اولدنی جهته جتماً
اولدنی كي فكر آدخی تسبدل اتمسی طبیعی سدر. آشوق بعض
سطحی نظاران طرفدن ظن اولنه بیله جكي اوزره هر تبدل فكري
بر نشانه ترقی صانق خطا در. تبدل اولور كه دیندن خبر ویرر!
ایشته بوراسی زیاده سیله شایان دقتدر. هیچ بر عاقل اوله ما زكه
«نه ایدك» نه یز؟ نه اوله جعفر؟ «قطعه لرنی دریش اتمكدن خالی
قالسون. ماضیزی، حالزی، استقبالمزی دوشونملی یز. حالزك
ماضیزدن، استقبالمزك حالزدن كوزل اولسی ایچون ال برلكیله
جاشملی یز. فقط بو جاشمق بزجه «كوزل» نه دیتك اولدنی
تعیندن صكره اولق لازم كلیر. بویه یا یاز ایسه ك نتیجه سی كوز
اوكنه كتیر مكسزین ایشه باشلا یان اوباب غفلت كي سیزدن
اومدیمیز نمرینی اقطاع ایدمیز، بتون كجه اوشوقی ترك ایله
یازدنی بر چوق یازی بی كوندوز اولنجیه آمرینه بكندمیره ك
ما بوس اولان مأوره دوزنر.

بز شعی به قدر له الحمد ما بوس اولدق. فصل اوله بیله یز؟
یأس دیدكاری حالك انسان ایچون اك بیوك عیب عد اولنه جق
عارضه نردن اولدنی كندم زده امید حس ایتمك باشلا دیمیز
زماندن بری بیله یز.

امیدمیز بر كالدر. یلكر غافلانه دكل، عاقلانه چاشمهمز لازم
كلیور. او وجه ایله چالیشیر ایسه ك نائل امل اوله جمزمده شبهه
یوقدر.

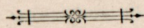
صدددن چیقار كبی اولیم. بز ینه كوزلكمزه، چركینكلمزه
باقلم:

یوقاریده كوردیكی اوزره اشیا ده حسن وقبحك امر اعتباری
اولدنی بیلوب بونی بر قضیه عمومی سه طانی دیمیز حالده حكمنی
«سوز» دینلن شیئه ده شامل بولورز، بناء علیه «سوزده كوزلك»،
چركینك امر اعتباری در. «دیه حكم ایدرز. «ادبیات» دیدكیمز
شی دخی سوزدن عبارت بولندیمسندن بو حكمك آكاده شولی
اولدیمز دردد ایتمیز. الله ایتمسوز! دردد ایدك اولور ایسه ك
ادبیاتدن آكلامق استعدادنده یارادیلان ناطقلردن اولدیمیز
اعتراف ایتمش اولورز.

ادبیات سوزدن عبارتدر، فقط علی الاطلاق دكل. كوزل
اولق شرطیله.

شوحالده «ادبیات كوزل سوزلردر». دیه بیله یز، اما «كوزل
نذر»؟ سؤاله بك قولای جواب ویره میز.

«مابعدی وار»

معلم ناجی

